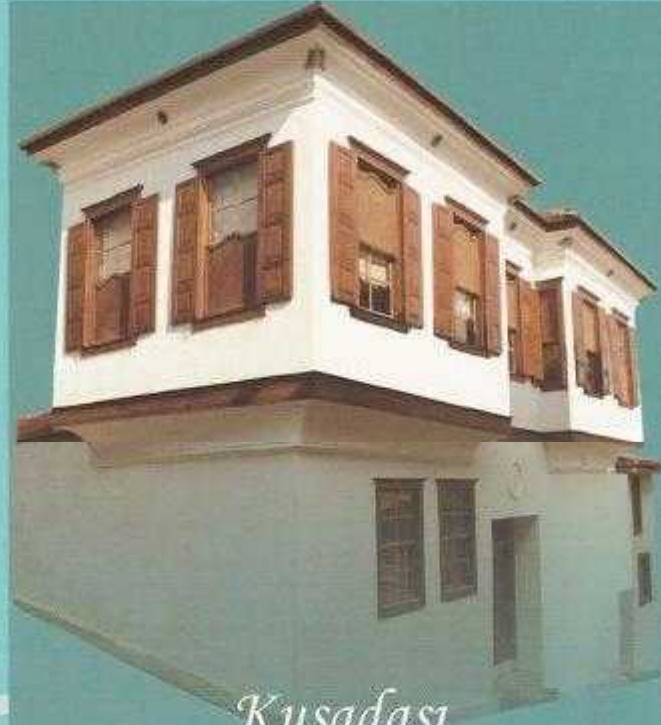
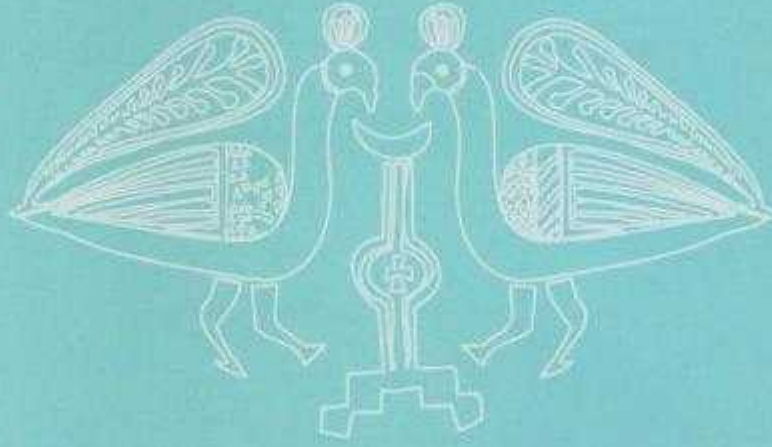

SEMPOZYUM

"GEÇMİŞTEN GELECEĞE KUŞADASI" II

4- 9 Kasım 2008
Sealight Hotel - KUŞADASI

*Kuşadası
Doğal ve Kültürel Kimliğini
Yeniden Kazanıyor.*

BİLİM ve DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Gonül ÖNEY
 Prof. Dr. Adnan AKYARLI
 Yrd. Doç. Dr. Osman TUTAL
 Prof. Dr. Abdullah YAYLALI
 Prof. Dr. Serap YILMAZ
 Yrd. Doç. Dr. Osman ÇOLAKOĞLU
 Prof. Dr. Mustafa KURU
 Doç. Dr. İbrahim BOZ
 Mim. Recep ESENGİL
 Prof. Dr. Bülent CİHANÇİ
 Prof. Dr. İsmail ÖZTÜRK
 Öğr. Grv. Ayşe ÇETİN
 Prof. Dr. Alp TİMUR
 Prof. Dr. Etil Akyüz LEVİ
 Prof. Dr. Hülya KOÇ
 Yrd. Doç. Dr. Tolga ÇİLİNGİR
 Prof. Dr. Necdet ALPASLAN
 Doç. Dr. Deniz DÖLGEN
 Prof. Dr. Ümit ERDEM
 Prof. Dr. Ersin DOĞER
 Prof. Dr. NURAN ŞAHİN
 Prof. Dr. Gertrude DURUSOY
 Prof. Dr. Ertuğ ÖNER
 Prof. Dr. Füsün SOYKAN
 Prof. Dr. İlhan KAYAN
 Doç. Dr. Gözde EMEKLİ
 Prof. Dr. İnci KUYULU ERSOY
 Prof. Dr. Zeynep MERCANGÖZ
 Prof. Dr. Engin BERBER
 Prof. Dr. Konca YUMLU
 Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan KAVAKLI
 Öğr. Grv. Mehmet Aslan GÜVEN
 Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU
 Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK
 Dr. Ayşe ŞERİFOĞLU
 Arkeolog Levent KUTBAY
 Prof. Dr. Arsin AYDINURAZ
 Prof. Dr. Metin SÖZEN
 Oktay EKİNCİ
 Prof. Dr. Cevat GERAY
 Fikret TOKSÖZ
 Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
 Kayhan KAVAS
 Mithat KIRAYOĞLU
 Prof. Dr. Ruşen KELEŞ
 Prof. Dr. Ülkü AZRAK
 Prof. Dr. Zekai GÖRGÜLÜ
 Hasan ÖZGEN
 Nurallah ÇAKIR
 Fikret ÜÇCAN
 Süleyman ELBAN

EÜ Emekli Öğretim Üyesi
 DEÜ Emekli Öğretim Görevlisi
 Anadolu Ünv. Müh. Mim. Fak. Mim. Böl.
 ADÜ Fen Edb. Fak. Arkeoloji Bölümü
 ADÜ Tarih Bölümü
 ADÜ Turizm İşl. Ve Otelcilik Yük. Okulu
 Başkent Üniversitesi Rektör Yard.
 Bilkent Ünv. Turizm ve Otel İşl. Böl.
 ÇEKÜL Vakfı Akdeniz Bölge Koordinatörü
 DEÜ Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Ens.
 DEÜ Güzel San. Fak. Gel. Türk El. San. Böl.
 DEÜ Güzel San. Fak. Gel. Türk El. San. Böl.
 DEÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
 DEÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü
 DEÜ Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planlama Böl.
 DEÜ Mim. Fak. Şehir ve Bölge Planlama Böl.
 DEÜ Mühendislik Fak. Çevre Müh. Böl.
 DEÜ Mühendislik Fak. Çevre Müh. Böl.
 EÜ. Çevre Sor. Arş. Uyg. Merkezi
 EÜ. Edb. Fak. Arkeoloji Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Arkeoloji Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Batı Dilleri Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Coğrafya Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Coğrafya Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Coğrafya Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Coğrafya Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Sanat Tarihi Bölümü
 EÜ. Edb. Fak. Sanat Tarihi Bölümü
 EÜ. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
 EÜ. İletişim Fakültesi
 EÜ. İletişim Fakültesi
 Hacettepe Ünv. Güzel San. Fak.
 İzmir Yüksek Teknoloji Ens. Mim. Bölümü
 Uludağ Ünv. Mim. Müh. Fak. Mim. Bölümü
 Kuşadası Belediyesi, Kuş-Atak Bel. Birliği
 Ekodos Derneği
 UNESCO Türkiye Milli Komisyonu
 Tarihi Kentler Bir. Danışma Kurulu Başkanı
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi
 TKB Danışma Kurulu Üyesi

İÇİNDEKİLER

KÜLTÜR/KORUMA

Dr. Ayşe GÜNBEY ŞERİFOĞLU - Mim. Ümit ÖZKAN

DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİN KORUNMASINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR "KUŞADASI ÖRNEĞİ"1

Zeynep MERCANGÖZ

KUŞADASI'NIN KÜLTÜR ZENGİNLİKLERİNDEN KADIKALESİ KAZISI13

Doç.Dr. Engin AKDENİZ

KUŞADASI KADIKALESİ KAZISININ İLK SONUÇLARININ PREHİSTORİK-PROTOHİSTORİK.....25
AÇIDAN GENEL BİR DEĞERLENDİRİLMESİ

M.Hamdi KAN

BATI ANADOLU SAHİLLERİNDE MİKENLER VE YERLİ UNSURLAR.....35

Yrd. Doç. Dr. Lale DOĞER

KUŞADASI, KADIKALESİ/ANAİA KAZISI 2001-2007 YILI
BİZANS VE ÇAĞDAŞI DİĞER SERAMİK BULUNTULAR ÜZERİNE BAZI GÖZLEMLER.....49

Yrd. Doç. Dr. Emine TOK

KUŞADASI KADIKALESİ /ANAİA KAZILARINDAN MİMARİ PLASTİK ESERLER65

Vera BULGURLU

KUŞADASI KADIKALESİ KAZISININ SESSİZ TANIKLARI: BİZANS KURŞUN MÜHÜRLERİ.....73

Araş. Gör. Zeynep ÇAKMAKÇI - Uzm. Filiz İNANAN

KUŞADASI KADIKALESİ / ANAİA KAZILARINDAN GÜNLÜK YAŞAM OBJELERİ.....81

Handan ÜSTÜNDAĞ - Sinan MİMAROĞLU

KADIKALESİ/ANAİA'DA BULUNAN BİZANS DÖNEMİ GÖMÜLERİNİN ARKEOLOİK91
VE ANTROPOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ceren ÜNAL

KUŞADASI, KADIKALESİ / ANAİA VE PALAEOLOGOSLAR DÖNEMİ:
VIII. MİKHAIL PALAEOLOGOS DÖNEMİNE AİT BİR GRUP BAKIR ÇUKUR SİKKE.....99

Emin YENER

ARKAİK PANİONİON KAZILARI109

Hünkar KESER

KUŞADASI VE ÇEVRESİNDEN EFES MÜZESİNE KAZANDIRILAN ESERLER.....121

Harun ÖZDAŞ

KUŞADASI KÖRFEZİ SUALTI KÜLTÜR MİRASI127

Hüseyin ÜRETEK

PHYGELA VE İKİ ÖNEMLİ KÜLTÜREL MİRAS:
KAHRAMAN KTİSTES'İ KRAL AGAMEMNON VE ANA TANRIÇA ARTEMİS MOUNYKHIA.....133

Gilbert WIPLINGER

EFES DEĞİRMENDERE SU YOLU141

Oğün ÜREK

ANTİKÇAĞDA BİR DEĞİŞİM VE DENGİ FİLOZOFU OLARAK HERAKLEİTOS151

Yrd. Doç. Dr. Bülent ÇELİK

XVIII. YÜZYIL'DA KUŞADASI KALESİ.....157

Mükerrem KÜRÜM

KUŞADASI VE KÖYLERİNDE MİMARLIK.....163

Yrd. Doç. Dr. Ayten CAN TUNALI 1869 TARİHLİ AYDIN VİLAYET MECLİSİ KARARLARI VE KUŞADASI	197
Müjgan Bahtiyar KARATOSUN XIX. YÜZYILDA KUŞADASI LİMANININ TİCARİ ÖRGÜTLENMEDEKİ ROLÜ VE KİMYA ÖLÇEĞİNDEKİ TEMSİLİ YAPILARI	197
Ölcay Pullukçuoğlu YAPUCU - Cihan ÖZGÜN XIX. YÜZYILDA KUŞADASI LİMANI'NA ULAŞAN KERVAN YOLLARI ÜZERİNE GÖZLEMLER	209
Yar. Doç. Elif YENEROĞLU KUTBAY İNGİLİZ TİCARET RAPORLARINDA KUŞADASI (1864-1914)	217
Dilara DAL XVIII. YÜZYILDA KUŞADASI'NDAN DOĞU EGE ADALARI'NA YAPILAN TAHİL SEVKİYATI	223
Arş. Gör. Aysun SARIBEY - Arş. Gör. Cihan ÖZGÜN XIX. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA KUŞADASI'NDA EŞKİYALIK HAREKETLERİ	231
Ör. Gör. Özkan BİRİM KUŞADASI TARİHİNE, MEZAR TASLARINDAN BELGELER	241
Dr. Nezahat BELEN KLASİK OSMANLI - TÜRK LİMAN (SAHİL) ŞEHRİ OLAN KUŞADASI'NIN YAKIN TARİHİMİZDEKİ YERİ VE ÖNEMİ	251
Müjgan Bahtiyar KARATOSUN - Eti Akyüz LEVİ KUŞADASI KENT KİMLİĞİNDE SOKAK ÇEŞMELERİ VE KORUNMA SORUNLARI	261
Öğr. Gör. Tülin ADANIN KUŞADASI KÜLTÜRÜNDE ADALIZADE MEZARLIĞI'NIN ÖNEMİNİN BAZI MEZAR TAŞLARINDAKİ BEZEMELERDE İNCELENMESİ	269
Prof. Dr. Cahit BİLİM KUŞADASI'NDA RÜŞDİYE	283
Prof. Dr. Esat ARSLAN İKİNCİ MEŞRİTİYETİN İLANINDAN SONRA SELANİK'E GÖNDERİLEN KUŞADASI REDİF TABURU	285
Müslime GÜNEŞ - Günver GÜNEŞ CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA KUŞADASI'NDA EKONOMİK VE TİCARİ YAŞAM (1923-1933)	291
Günver GÜNEŞ - Müslime GÜNEŞ II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA EGE ADALARINDAN KUŞADASI'NA SIĞINAN YUNANLI MÜLTECİLER	303
Turgay AKKUS - Mine AKKUS II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA KUŞADASI VE ÇEVRESİNE GELEN MÜLTECİLER	311
Müjgan ŞAVKAY KUŞADASI HAYALLERİM	319
Saduman HALICI KEMALİZM (ATATÜRKÇÜLÜK) VE MAHMUT ESAT BOZKURT	323
Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU - N. Funda YAKA - Kerem ŞERİFAKİ - İlim ÖZKAN KUŞADASI, TARİHİ "ÇALIKUŞU EVİ" NİN TANITILMASI VE KORUMA UYGULAMALARI	343
Belma ÖZGÜN YURDUM ANADOLU AŞKIM İONIA SEVGİLİM KUŞADASI	353

Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK - Arş. Gör. Z. Seygen PERKER KORUMADA ÇOK ORTAKLI ÇALIŞMALARA BİR ÖRNEK: KUŞADASI'NDA SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ	359
Prof. Dr. Eti AKYÜZ LEVİ KUŞADASI EVLERİNDE CEPHE ÖGELERİ VE ÇEVRE YERLEŞİMLERLE KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRMESİ	369
Erdal İ. SEVİN - N. Nur KOCASOY BAĞCI KUŞADASI - GÜVERCİNADA KAFESİ RÖLÖVE ÇALIŞMASI	379
Türkan ACAR -N.Nur KOCASOY SAKIZDEDE TÜRBESİ'NİN RÖLÖVE, RESTİTÜSYON VE RESTORASYON YAKLAŞIMI	387
Mimar Semra EMEK KUŞADASI SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA UYGULAMALARI	395
Ayşe ÇETİN KUŞADASI'NIN MARKALAŞMA SÜRECİNDE, GELENEKSEL MİMARİ BEZEMELERİNİN ÖNEMİ	397
Öğr. Gör. Pelin Demirtaş DİKMEN ARTEMİSION KAZI BULUNTULARI ARASINDA BULUNAN TAKİ ÇEŞİTLERİNİN ÇÖZÜMLENMESİ VE GÜNÜMÜZ TAKİ SEKTÖRÜNDE YER ALMASINA YÖNELİK ÖNERİLER.....	409
Prof. Dr. Ahmet Vefik ALP 'KÜÇÜK TARİHİ, TURİSTİK KIYI YERLEŞİMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ'	411
Khaled Omar TADMORI, Ph.D. LÜBNAN - TRABLUS ESKİ ŞEHİRİ SAVAŞ SONRASINDA: REHABİLİTE VE ESERLERİ RESTORE EDİLMESİ İÇİN GERÇEKLEŞEN PROJELER	415
TURİZM	
Yrd. Doç. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU KUŞADASI'NDA YÜKSEK ÖĞRENİMİN GELECEĞİ ve KENT KİMLİĞİ ÜZERİNE ETKİLERİ	425
Gözde EMEKLİ KUŞADASI TURİZMİNİN TALEP VE PAZAR POTANSİYELİNDE YAŞANAN DEĞİŞİMLER	429
Yrd.Doç.Dr. Şenol ÇAVUŞ - Yrd.Doç.Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU KUŞADASI'NDA YAŞAYAN HALKIN YABANCILARIN GAYRİMENKUL EDİNİMLERİNE YÖNELİK TUTUMU VE TURİZME ETKİLERİNİ ALGILAMASI VE DEĞERLENDİRMESİ	439
İbrahim DOZ TÜRKİYE'DE TURİZM POLİTİKALARI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	469
Zehra EGE KUŞADASI'NIN TURİSTİK ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME POTANSİYELİ	475
Yrd.Doç.Dr. Ülker ÇOLAKOĞLU - Öğr.Gör.Dr. Elvan KESER - Yrd.Doç.Dr. Okan ÇOLAK TURİSTİK DESTİNASYON SWOT ANALİZİ: KUŞADASI ÖRNEĞİ	481
Dr.Elvan KESER - Eda NAZİK KUŞADASI MARINA MÜŞTERİLERİNİN TATMIN KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİ	489
Yrd. Doç. Dr.Osman N.ÖZDOĞAN - Yrd. Doç. Dr. B. Selin YILMAZ KUŞADASI TURİZMİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK STRATEJİ ÖNERİLERİ.....	493
Öğr.Gör. Dr.Elvan KESER - Ezgi BAYRAM MARKA FARKINDALIĞI; KUŞADASI'NDAKİ YİYECEK İÇECEK İŞLETMELERİ UYGULAMASI	503

Uğur ÇALIŞKAN - Özkan TÖTÜNCÜ TURİZMİN YEREL HALK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE KUŞADASI İLÇESİ UYGULAMASI	505
Cumhur ULUSOY (Y. Mimar) KUŞADASI'NDAKİ İKİNOİL KONUT ALANLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI AMAÇLI KENTSEL TASARIM PROJESİ	515
Meryem SÖNMEZ - Gözde EMEKLİ KUŞADASI'NDA TURİZM ÇEKİCİLİKLERİNİN COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	523
ÇEVRE / KIYI YÖNETİMİ	
Mükerrem KÜRÜM KUŞADASI'NDAKİ TARİHİ ESERLERİN TURİZM HİZMETİNDE KULLANIMI	525
Hüseyin ÖZGÜR - F. Neval GENÇ - Hüseyin AKSU KUŞADASI-SÖKE KENTSEL ALANI: SORUNLARI ve YÖNETİMİ	527
Dr. Ayşe GÜNBEY ŞERİFOĞLU - Çev. Müh. Şükran ALBAYRAK - Çev. Müh. Can CEVAHİR KUŞ-ATAK BELEDİYELER BİRLİĞİ VE KUŞADASI BÖLGESEL KATI ATIK YÖNETİMİ PROJESİ	537
Aysegül ALTINÖRS ÇIRAK - Neriman YÖRÜR - Şebnem Gökçen DÜNDAR - Tolga ÇİLİNGİR KUŞADASI MEKANSAL DEĞİŞME VE PLANLAMA ÖYKÜSÜ VE GELECEK ÖNGÖRÜLERİ	553
Orhan KÜÇÜKGÜL - Lütfü KIPKIP - Deniz DÖLGEN - M. Necdet ALPASLAN - Ayşe ŞERİFOĞLU KUŞADASI BÖLGESEL KATI ATIK YÖNETİMİ PROJESİ KAPSAMINDA BEŞ ESKİ ÇÖP DÖKÜM SAHASININ REHABİLİTASYONU	555
Neriman YÖRÜR KUŞADASI KIRSAL ALANINDA YAŞANAN DÖNÜŞÜMÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	563
Nurdan ERDOĞAN - Ümit ERDEM - H. Ece SALALI - Seyma ŞENGÜR KENTSEL DEĞİŞİM VE KUŞADASI ÖRNEĞİNDE İRDELEMELER	575
Mehmet Aydın GÜNEY - Bahriye GÜLGÜN - Erden AKTAŞ İNTEGRE ÇEVRE YÖNETİMİ VE YAŞANABİLİR KUŞADASI İÇİN ÖNERİLER	583
Filiz KÜÇÜKSEZGİN - Bülent ÇİHAĞIR - Aslı KAÇAR EGE DENİZİ TÜRKİYE KIYILARINDA KARA KÖKENLİ KİRLİTİCİ KAYNAKLARDAN KÜÇÜK VE BÜYÜK MENDERES NEHİRLERİNİN İZLENMESİ	589
Bahattin SURUCU - Barış KARA - Levent KUTBAY KUŞADASI KIYI EKOSİSTEMİNİN (Kara ve Deniz) KORUNMASI	595
Barış KARA - Bülent DENİZ KUŞADASI KENT MERKEZİ KIYI BÖLGESİ MEKAN KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	603
Bülent DENİZ - Barış KARA - Erdi KUTSAL DİLEK YARIMADASI BÜYÜK MENDERES DELTASI MİLLİ PARKI DEĞERLERİ VE SORUNLARI	613
Barış KARA - Bülent DENİZ KUŞADASI KENT MERKEZİ ULAŞIM ARTERLERİNDE KULLANILAN BİTKİ TÜRLERİNİN İŞLEVSEL UYGUNLUĞUNUN ARAŞTIRILMASI	625
Dr. Ayşe GÜNBEY ŞERİFOĞLU - Ark. Levent KUTBAY KUŞADASI'NDA BİR UZUN BALINA - BALINA AYIŞIĞI	637
Serkan EĞİLMEZ ANADOLU PARISI	643
Savaş GÜRÇAY - Günay ÇİFÇİ - Derman DONDURUR - Seda OKAY - Mert KÜÇÜK, Süleyman ÇOŞKUN - Pınar ÖZER - Hakan SARITAŞ KUŞADASI VE SİĞACIK KÖRFEZLERİNDE 2005 DEPREM DİZİLERİ ÖNCESİ VE SONRASINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜKLÜ SİSMİK YANSIMA ÇALIŞMALARI	651

KORUMADA ÇOK ORTAKLI ÇALIŞMALARA BİR ÖRNEK: KUŞADASI'NDA SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ

Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK

Uludağ Üniversitesi

Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
nilturk@uludag.edu.tr

Arş. Gör. Z. Sevgen PERKER

Uludağ Üniversitesi

Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
zsparker@uludag.edu.tr

ÖZET

Ön Asya'dan Ege Adaları'na ve Avrupa'ya açılan, Ege Denizi'nin stratejik ve ekonomik bakımdan en önemli noktasında bulunan Kuşadası, özgün bir kıyı yerleşimi dokusuna sahip önemli liman kentidir. Coğrafi konumu, iklimi ve doğal güzelliklerinin yanı sıra tarihi, kültürel ve mimari zenginlikleri ile de önem taşımaktadır.

Ülkemizin önemli turizm bölgelerinden biri olan Kuşadası'nın özellikle son yıllarda giderek artan turizm etkinliklerine bağlı bir değişim geçirdiği bilinmektedir. Yerleşim genelinde söz konusu olan yaşamsal değişimin, Akdeniz mimarisi özelliklerinin özgün örneklerini bünyesinde barındıran ve günümüzde de kentsel sit alanı kimliği ile korunmakta olan Kaleiçi Bölgesi'nde de önemli yansımaları olduğu görülmektedir. Öncelikle kullanıcı profilinin değişimi, alandaki yapı işlevlerini farklılaştırmış, işlevsel değişim ise dokunun özgün özelliklerinin yitilmesi tehlikesini gündeme getirmiştir.

Bir yerleşimde kimlik sürekliliğinin ön koşullarından birinin o yerleşimdeki tarihi yapıların korunması olduğu görüşünden yola çıkan Kuşadası Belediyesi, çeşitli üniversiteler ve Çekül Vakfı ortaklığı ile Sokak Sağıklaştırma Proje ve Uygulamaları'na 2002 yılında başlamıştır. Söz konusu çalışmalardan biri de, bu bildiride detaylarıyla ele alınacak olan birkaç sokağın sağıklaştırılması projesidir. 2004 yılında yapılan bu çalışma; Kuşadası Belediyesi, Çekül Vakfı, Uludağ Üniversitesi Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, İTÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı gönüllü işbirliği ile mimar, mimarlık öğrencisi, yöneticiler ve danışmanlardan oluşan bir ekip tarafından Kuşadası Kaleiçi'nde Bahar, Şafak ve Tuna Sokakları olarak belirlenen bölgede gerçekleştirilmiştir. Sokak silüetleri minimalist bir yaklaşımla ele alınmış, dokuya uygun oran ve yalvarılarda bir cephe düzenlemesi şeklinde yorumlanmıştır. Tüm detaylarına kent mobilyaları ile aynı dilde öneriler getirilen bu çalışmanın uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu bildirinin amacı; sözü edilen proje çalışması esas alınarak mimari mirasın korunarak yaşatılmasında ortaklık projelerinin önemini vurgulanmasıdır. Bu bağlamda bildiri kapsamında projenin organizasyonu, projede hedeflenen amaç ve esas olan ilkeler, mevcut durum tespitine yönelik çalışmalar ve proje kapsamında geliştirilen öneriler ele alınacaktır. Söz konusu proje mimari zenginliklerin yaşatılması anlamında olumlu bir çalışma olmuştur. Mimari mirasın yaşatılmasında çok ortaklı, çok boyutlu, gönüllü projelerin yaygınlaştırılması tarihi, kültürel ve mimari miras açısından son derece zengin olan ülkemiz için ayrı bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuşadası, Çok Ortaklı Çalışmalar, Mimari Koruma

AN EXAMPLE OF MULTI-PARTNER EFFORTS FOR PRESERVATION: THE STREET UPGRADING PROJECT IN KUŞADASI

ABSTRACT

Opening from Asia Minor to the Aegean Islands and Europe and located at the strategically and economically most important point of the Aegean Sea, Kuşadası is a critical seaport city with an original coastal settlement pattern. Its importance comes not only from its geographical location, climate, and natural beauties, but also from its historical, cultural, and architectural riches.

It is known that being an important tourism area in Turkey, Kuşadası has undergone a transformation in recent years due to increasing tourism activities. Covering the whole settlement, this vital transformation has also had important repercussions in the Kaleiçi region, which contains original examples of the Mediterranean architectural features and at present, is being preserved as an urban conservation area. First, changes in the user profile led to changes in building functions in the area and this functional change brought about the danger of losing the original pattern features.

Starting from the idea that one of the prerequisites for the continuity of identity in any settlement is the conservation of its historical buildings, the Kuşadası Municipality initiated the Street Upgrading Project and Practices in 2002 with the partnership of various universities and The Çekül Foundation. One of these efforts is the upgrading project for a number of streets, which will be addressed in detail in this paper. Implemented in 2004, this project was carried out in the area encompassing Bahar, Şafak, and Tuna Streets in the Kaleiçi region in Kuşadası by a team consisting of architects, architecture students, managers, and advisors through the voluntary cooperation of the Kuşadası Municipality, the Çekül Foundation, the Department of Architecture of the Faculty of Engineering and Architecture at Uludağ University, and the Restoration Program of the Department of Architecture at ITU. Street silhouettes were treated by a minimalist approach and interpreted as a façade organization in proportions and gauges appropriate for the pattern. All the details consisted of suggestions similar to the urban furnishings.

The purpose of the present paper is to emphasize, on the basis of the project in question, the importance of partnership projects in the protection and preservation of architectural legacy. In this context, the paper will deal with the organization of the project, its aim and basic principles, studies conducted to determine the current situation, and the proposals developed in the course of the project. The project in question has been a positive effort which contributed to the conservation of architectural riches. The diffusion of multi-partner, multi-dimensional, and voluntary projects for the conservation of architectural legacy is of particular significance for our country, which is immensely rich in historical, cultural, and architectural legacy.

Key Words: Kuşadası, Multi – Partner Efforts, Architectural Preservation

1. GİRİŞ

Aydın kent merkezine 71 km. mesafede, Ege Bölgesi kıyı şeridinde yer almakta olan Kuşadası yerleşimi, kuzeyde Selçuk ve Pamucak, güneyde ise Dilek Yarımadası ile sınırlanmaktadır. Çevresinde İzmir, Efes, Meryemana, Milet, Didim, Pamukkale gibi turistik açıdan önemli yerleşimlerin bulunduğu bir merkez olan Kuşadası ilçesi barındırdığı pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olması bakımından sahip olduğu değerlerin yanı sıra ülkemizin en önemli turistik yerleşimlerinden biri olması açısından da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Kuşadası Limanı günümüzde, Yunanistan'a ait Sisam Adası'na olan yakınlığı nedeniyle, Türkiye'nin önemli deniz kapılarından biri olarak anılmaktadır.

Kuşadası yerleşimine bugünkü karakterini veren ilk adımlar 17. Y.Y.'da atılmaya başlanmıştır. Sultan 1. Anımel ve Sultan 2. Osman zamanında iki kez sadrazamlık görevi yapmış bilinen Öküz Mehmet Paşa dönemin önemli inşaat faaliyetlerine imza atmıştır. Yerleşimin surlar ile çevrelenmesi; ilçede han, hamam ve cami içeren bir külliye ve bir kervansarayın inşa edilmesi, kente yeni bir su şebekesi kurulması sadrazam Öküz Mehmet Paşa dönemine rastlamaktadır.

Başlangıçta iki büyük mahalleden oluşan Kuşadası, özellikle 1960'lı yıllarda büyük bir turizm potansiyeline sahip olduğunun keşfedilmesi ile birlikte hızlı bir değişim ve gelişim sürecine girmiştir. Son yıllarda, ilçede otel, motel, kampina, tatil köyü gibi çok sayıda dinlenme tesisi işletmeye açılmış, çok sayıda yazlık konut inşa edilmiştir. Değişim sürecinde yaşanan bir diğer gelişme ise yat limanının inşa edilmesi ile liman tesislerinin genişletilmesidir (www.kusadasi.bel.tr).

Kuşadası yerleşim genelinin, turizm etkinliklerinin hızlı artışı ile ilintili biçimde geçirdiği değişimin yansımalarının gözlemlendiği en önemli bölgelerden biri de Kaleiçi bölgesidir. Kaleiçi, günümüzde kentsel sit alanı olarak korunmakta olup Akdeniz mimarisinin özgün yapı örneklerini içermektedir. Kuşadası'nın merkezi konumunda olan Kaleiçi bölgesi, turizm etkinlikleri ile ilişkili biçimde kullanıcı profiline ve buna bağlı olarak da yapı işlevlerinin değiştiği bir alan olma özelliği göstermektedir. Ancak son yıllarda meydana gelen işlev değişikliklerinin korunması gereken Kaleiçi bölgesi yapılarına olumsuz etkilerinin söz konusu olduğu görülmektedir.

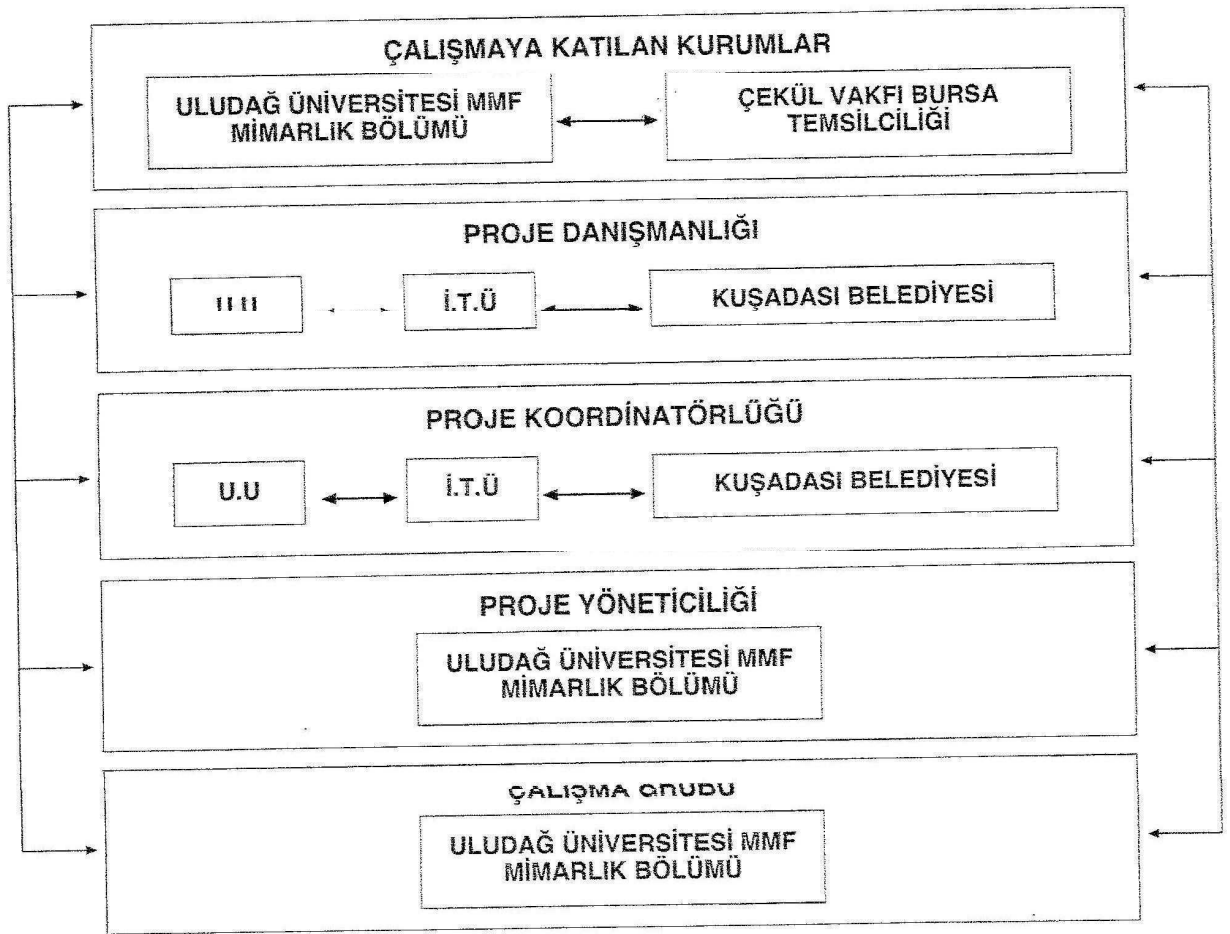
Tarihsel ve kültürel açıdan zengin geçmişe sahip olan bölgelerin sürdürülebilirliği, kentsel kimliğin ve bu kimliği oluşturan mimari dokunun sürekliliğinin sağlanmasına bağlıdır. Kentsel kimliğin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında tarihi yapı stokunun büyük önem taşıdığı görüşünde olan ve koruma duyarlılığına sahip bulunan Kuşadası Belediyesi mimari mirasın sürekliliğinin sağlanmasında yerli halk, üniversite, yerel yönetim, sivil toplum kuruluşları işbirliğinin önemini de göz önünde bulundurarak çalışmalarına başlamıştır.

2. ORTAKLIK ESASINA DAYALI SAĞLIKLAŞTIRMA ORGANİZASYONU

Kuşadası Belediyesi 2002 yılında Kaleiçi Bölgesi'nde Sokak Sağlıklaştırma Proje ve Uygulamaları yürütmeye başlamıştır. Söz konusu proje ve uygulama çalışmalarına; belediye ile birlikte ÇEKÜL Vakfı temsilcilikleri, Mimarlar Odası'nın çeşitli şube ve temsilcilikleri, serbest mimarlar, çeşitli üniversitelerden öğretim elemanları ve öğrenciler katılmışlardır. 2004 yılı Haziran ayı başında ise Kuşadası Belediyesi tarafından, Çekül Vakfı Bursa Temsilciliği ile Uludağ Üniversitesi Mühendislik – Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'ne Kuşadası Kaleiçi Bölgesi'nde yer alan Bahar, Şafak ve Tuna Sokak'larda gönüllü bir çalışma gerçekleştirilmesi konusunda davette bulunmuştur. Kuşadası Belediyesi'nin Kaleiçi Bölgesi'nin korunarak yaşatılması ve geliştirilmesi anlamında önem taşıyan bu davet; Çekül Vakfı Bursa Temsilciliği ve Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü tarafından olumlu yanıtlanmıştır. Mimarlar, mimarlık öğrencileri, proje yöneticileri ve danışmanlardan oluşan bir ekip Kaleiçi Bölgesi Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larda çalışmalarına başlamıştır. Koordinatörlüğünü Kuşadası Belediyesi'nden Dr. Ayşe Şerifoğlu ve Mimar Ümit Özkan'ın, ÇEKÜL Vakfı Bursa Temsilciliği'nden Mimar Şaziye Sezginer ile birlikte yaptığı çalışma Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Prof.

Dr. Nilüfer Akıncıtürk ve Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölümü Araştırma Görevlisi Z. Sevgen Perker yöneticiliğinde gerçekleştirilmiş, İTÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. K. Kutgün Eyüpgiller ile Kuşadası Belediyesi adına Mimar Ümit Özkan'dan danışmanlık alınmıştır. Çalışmaya; Petek Kül, Ezgi Yavuz, Ahmet Çorapçıoğlu ve Ebru Sevinçler isimli mimarlar ile Serdar Eker, Murat Yüksel, Sevinç Alkan, Nezih Tiryaki, Melek Haseki, F. Eren Günel ve Yurdagül Tekin isimli mimarlık öğrencileri katılmıştır. Yerel yönetim, sivil toplum örgütü, üniversite ortaklığını temel alan bu çalışmanın organizasyon şeması Şekil 1'de, alanda yapılan çalışmalar Şekil 2 ve 3'de, belediyede yapılan çalışmalar Şekil 4 ve 5'de, çalışma ekibi ise Şekil 6 ve 7'de görülmektedir.

KUŞADASI KALEİÇİ - BAHAR, ŞAFAK, TUNA SOKAKLAR SAĞLIKLAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Şekil 1. Organizasyon şeması

Şekil 2- Alan Çalışması

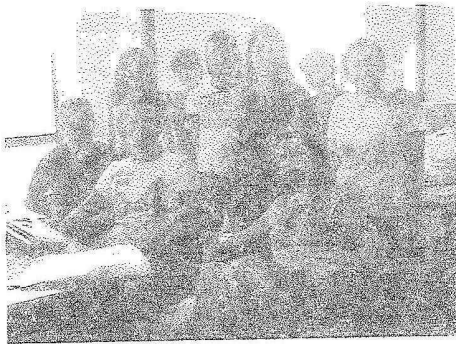
Şekil 3- Alan Çalışması

Şekil 4- Belediyede Çalışma

Şekil 5- Belediyede Çalışma

Şekil 6- Çalışma Ekibi

Şekil 7- Çalışma Ekibi

3. SAĞLIKLAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Kuşadası Kaleiçi Bölgesi Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larında gerçekleştirilen çalışmanın temel amacı; mevcut fiziksel yapılaşmanın sağlıklaştırılmasıdır. Özellikle deniz – liman ve karşı ilişkisi bağlamında önem kazanan sokak dokusunun bütüncül olarak korunması en önemli hedef olmuştur. Çalışma kapsamında Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larında fiziksel durum tespiti yapılmış, mevcut yapılara ilişkin cephe rolöveleri hazırlanmış ve söz konusu yapıların cepheleri için sağlıklaştırma önerileri geliştirilmiştir. Ayrıca tarihi Kaleiçi Bölgesi'nin karakteri analiz edilmiş, kullanıcıların kentsel açık alandaki güncel gereksinimleri saptanmış ve bu gereksinimleri karşılamaya yönelik kent mobilyaları tasarlanmıştır.

Sağlıklaştırma önerilerinin geliştirilmesinde esas alınan ilkeler;

- Özgün dokununu korunması,
- Sokak / yapı / yaya ilişkisinde yönlendirici ve etkileyici temel unsurlardan biri olan yol kaplamasının doku ile uyumlu olması,
- Yayalar için dokunun algılamasının kolaylaştırılması, ticaret etkinliklerinin sokak / yapı / yaya ilişkisini zedelemesinin önlenmesi,
- Yapılardaki izinsiz ve projersiz eklerin irdelenmesi, yeniden ele alınması ve cephe iyileştirilmesinin yapılması,
 - Güncel gereksinimleri karşılayacak, mevcut doku ile ilişki kırılabilen kent mobilyalarını tasarlanması ve söz konusu mobilyaların yapı cephelerinde yer alacak aydınlatma, güneş ve güvenlik kontrolü ve iklimlendirme elemanları ile uyumlu olmasının sağlanması,
- Malzeme önerilerinde sadeliğin, kullanım ve uygulama kolaylığının esas alınması,
- Bölgenin fiziksel çekiciliğinin artırılması olarak sıralanabilmektedir.

Kuşadası Kaleiçi Bölgesi Bahar, Tuna ve Şafak Sokaklarda yapılan çalışma mevcut durum tespiti aşaması ile başlamış. fiziksel durum tespiti ve getirilen öneriler; alt yapı, sokaklar ve yapılar olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

Altyapı

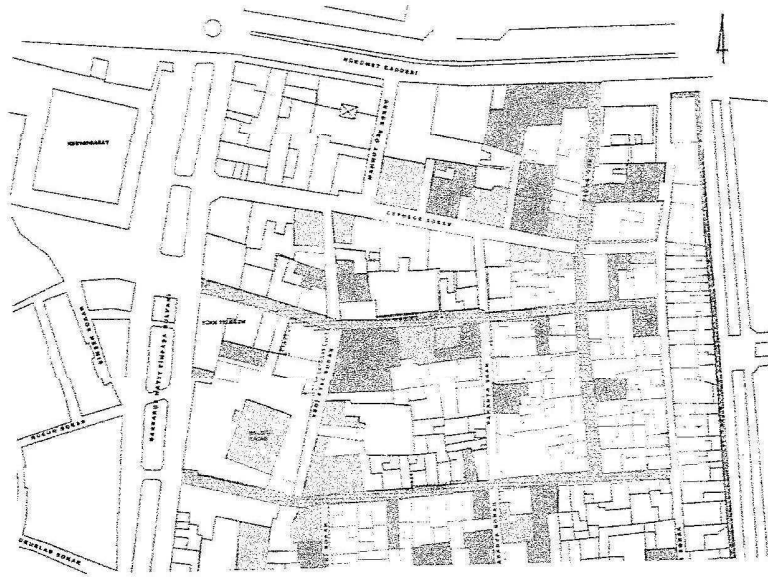
- Uygulamanın sağlığı açısından altyapı ilk aşamada ele alınmalıdır.
- Alanın yangından korunması altyapı anlamında büyük önem taşımaktadır. Yangından korunmanın altyapı ve sokak dokusunun sağlıklaştırılması kapsamında projelendirilmesi önerilmektedir. Çalışma yapılan sokaklarda kullanıcı profilinin çeşitliliği, yoğun yapılaşmanın varlığı ve yapıların işlevsel özellikleri nedeniyle yangın korunumunda altyapı ile üst yapıyı birlikte ele alınması gerekmektedir. Yangından korunma projesi hidrant sistemi ile çözülmeli ve mevcut doku ile uyumu olacak şekilde gerekli uyarı ve söndürme sistemlerinin oluşturulması önerilmektedir.

Sokaklar

- Bahar ve Tuna Sokak'larda mevcut yol kaplamasının asfalt, Şafak Sokak'ta ise kayrak taş olduğu tespit edilmiştir.
- Sağlıklaştırma uygulamaları kapsamında yapı girişleri için halk arasında "Bedrum Taşı" olarak bilinen kayrak taşı ile geniş derz uygulaması önerilmektedir.

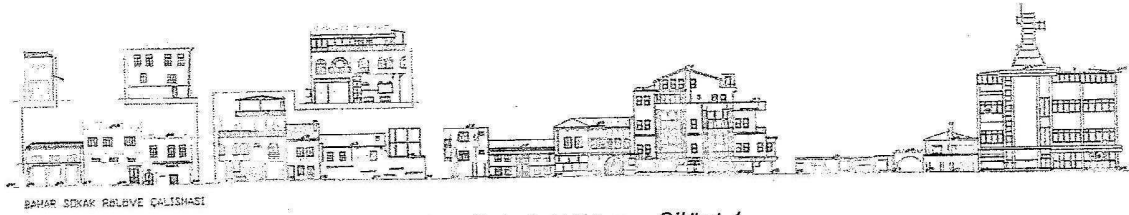
Yapılar

- Geleneksel dokuyu oluşturan mevcut yapıların gabarileri ve silüetleri ile uyumlu olmayan ilave kat ve çıkıntılar en önemli sorunu oluşturmaktadır.
- Ticaret ve eğlence işlevlerinin yapı cephesine yansması genel anlamda olumsuzdur.
- İzinsiz eklerin statik açıdan sorun oluşturma olasılığına karşı cephe uygulamasının gerçekleştirilmesinde ayrıntılı inceleme yapılmalıdır.
- Doku içinde yer alan özgün örneklerin aslına uygun malzeme ve detaylar ile yorumlanması, yeni yapıların doluluk – boşluk oranlarının ve gabarilerinin ise geleneksel doku ile uyumlu oranlarda olması önerilmektedir.
- Yapılarda oluşan fiziksel eskimeler için eleman bazında onarım planları yapılmalıdır.
- Sokak silüeti içindeki mevcut duvarların korunması, taşıyıcı sistem elemanlarından bozulmaya uğramış olanların değiştirilmesi ve onarılması önerilmektedir (Akıncıtürk ve Perker, 2006, s. 20). Şekil 8'de Kuşadası Kaleiçi Bölgesi'nde çalışma kapsamında ele alınan sokaklar, Tablo 1'de Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'ların her iki yönü için çalışılan rölöveler ve geliştirilen sağlıklaştırma önerileri, Tablo 2'de çalışma kapsamında bölgenin güncel gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak tasarlanan kent mobilyalarından örnekler, Tablo 3'te Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'lardaki yapılardan örneklerin uygulama öncesi ve sonrası durumları görülmektedir.

Şekil 8 Kuşadası Kaleiçi'nde Bahar, Tuna ve Şafak Sokaklar

Tablo 1 Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larda Rölöve ve Öneri Silüetler

Bahar Sokak Rölöve – Silüet 1

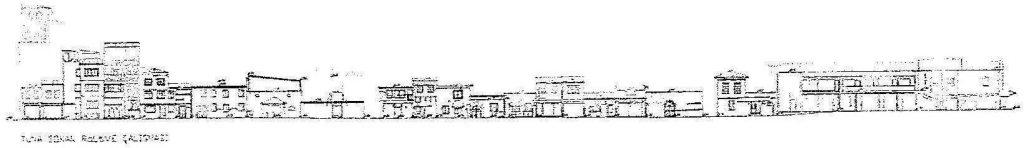
Bahar Sokak Öneri – Silüet 1

Bahar Sokak Rölöve – Silüet 2

Bahar Sokak Öneri – Silüet 2

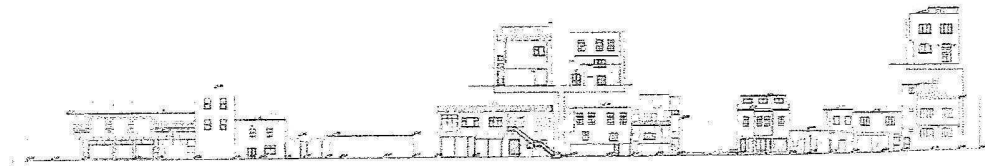
TUNA SOKAK RÖHLÖVE ÇALIŞMASI

Tuna Sokak Röhlöve – Silüet 1

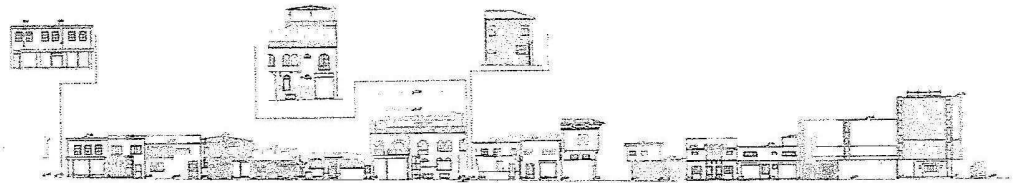
TUNA SOKAK ÖNERİ ÇALIŞMASI

Tuna Sokak Öneri – Silüet 1

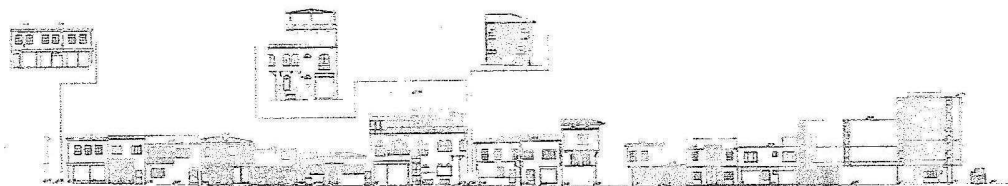
ŞAFAK SOKAK RÖHLÖVE ÇALIŞMASI

Şafak Sokak Röhlöve – Silüet 2

ŞAFAK SOKAK RÖHLÖVE ÇALIŞMASI

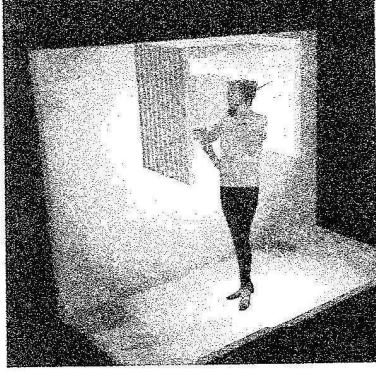
Şafak Sokak Röhlöve – Silüet 1

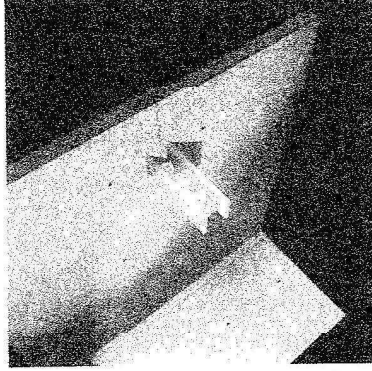
ŞAFAK SOKAK RÖHLÖVE ÇALIŞMASI

Şafak Sokak Röhlöve – Silüet 2

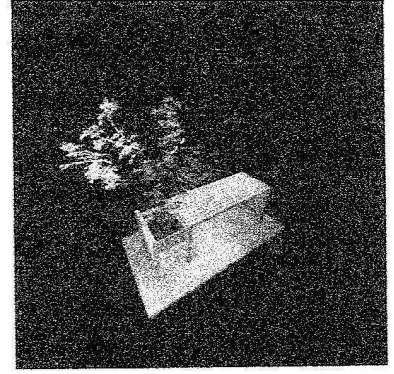
Tablo 2 Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larda Kullanılması Önerilen Kent Mobilyalarından Örnekler

Telefon Kabini

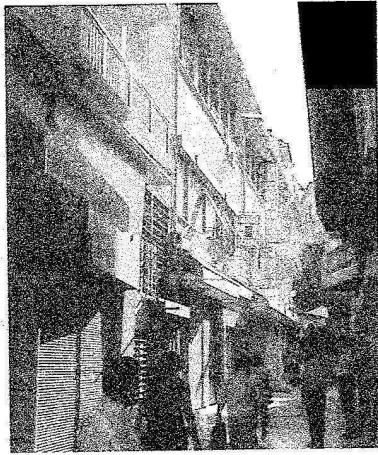
Aydınlatma Elemanı

Oturma Elemanı

Tablo3 Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'lardan Yapı Örnekleri

Bahar Sokak - Yapı Örneği

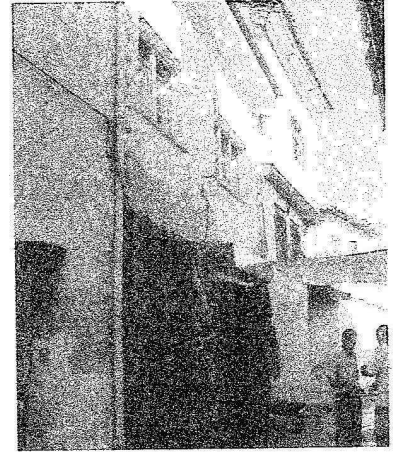
Uygulama Öncesi

Tuna Sokak - Yapı Örneği

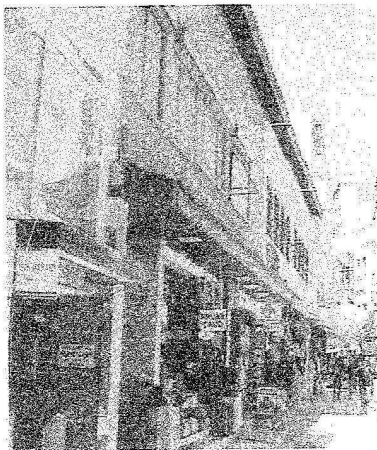

Uygulama Öncesi

Şafak Sokak - Yapı Örneği

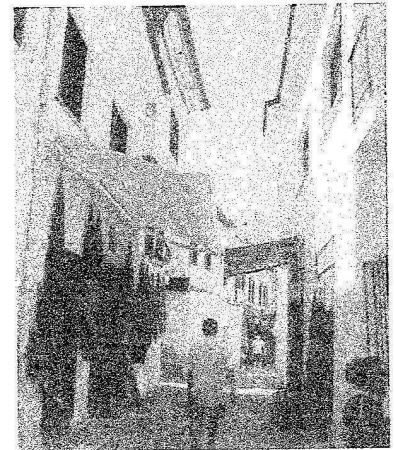
Uygulama Öncesi

Uygulama Sonrası

Uygulama Sonrası

Uygulama Sonrası

4. SONUÇ

Kontool doku kentin kimliğinin ve belleğinin sürdürülmesini sağlayan kalıcı unsurlardan oluşmaktadır. Kente kimliğini veren unsurlar ise kentin üstünde bulunduğu topografya, içinde bulunduğu iklimsel özellikler vb. nin yanı sıra çağlar boyu inşa edilmiş olan ve kültürel birikim ile sosyal yaşamın yansımalarının görüldüğü insan yapısı çevredir (Perker ve Kaprol, 2007, s.185). Bu bağlamda kentin kimliğini oluşturan en önemli unsurlardan birinin geleneksel yapılar olduğu bilinmektedir.

Günümüzde pek çok gelişmiş ülkede üniversitelerin yerel yönetim, sivil toplum örgütü, sanayi kuruluşları, gönüllü birey ve kurumlar ile aralarındaki işbirliğinin önemi anlaşılmıştır. Çeşitli konularda geliştirilen ortaklık projeleri ile kentlerin sosyal, kültürel, çevresel, ekonomik, ve fiziksel olmak üzere çok boyutlu bir bakış açısı ile sürdürülebilirliğinin sağlanması önem kazanmaktadır. Kentlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ise kentin kimliğini oluşturan unsurların korunması ve geliştirilmesi gündeme gelmektedir. Kentin kimliğini oluşturan en önemli unsurlardan biri olan geleneksel dokunun korunak yaşatılması ve geliştirilerek geleceğe aktarılması önem kazanmakta, konu çok sayıda disiplinin sorumluluk alanına girmektedir. Bu bağlamda Kuşadası Bahar, Tuna ve Şafak Sokak'larda gerçekleştirilen bu çalışmaya benzer çalışmaların ülkemiz genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmelidir.

5. KAYNAKLAR

Akıncıtürk, N., Z.S.Perker (2006), "Kuşadası Belediyesi Sokak Sağıklaştırma Projesi", Arkitekt, Sayı 2006 / 1, Aralık 2005, Ocak – Şubat 2006, s. 18-23.

Perker, Z.S., T. Kaprol (2007), "Mimarî Mirasın Çağdaş Yaşama Katılımı", O. Uluslararası Mimar Sinan Sempozyumu, Bildiri Kitabı, s. 185.

www.kusadasi.bel.tr

6. ŞEKİL KAYNAKLARI

Şekil 1
Şekil 2, 6, 7
Şekil 4, 5, 6, 8

N. Akıncıtürk ve Z.S.Perkertarafından hazırlanmıştır.
Z.S. Perker arşivinden alınmıştır
Çalışma ekibi arşivinden alınmıştır.

7. TABLO KAYNAKLARI

Tablo 1, 2
Tablo 3

Çalışma ekibi arşivinden alınmıştır.
Fotoğraflar Z. S. Perker arşivinden alınmıştır.